

ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN

Sprekersplein 10 oktober 2019

Geachte aanwezigen, graag maken wij van de gelegenheid gebruik om enkele overwegingen met u te delen m.b.t. de aanbevelingen die wij gedaan hebben n.a.v. Het Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2024: Iedereen doet mee!

Als Adviesraad Sociaal Domein proberen we steeds bij de bestudering van beleidsvoornemens in het sociale domein te kijken door de ogen van onze burgers die voor kortere of langere tijd aangewezen zijn op ondersteuning zoals die heel vaak door derden bedacht is. Centrale vraag is dan: In hoeverre zouden de voorgestelde interventies succesvol effectief kunnen zijn en werkelijk het verschil kunnen betekenen voor de noodzakelijke ondersteuning van deze burgers? Voor ons is dus niet de intentie leidend, want daar is nooit iets mis mee, maar gaat het om het effect.

In die zin is de inrichting van het sociale domein van directe invloed op het welzijn van alle burgers. De wijze waarin we erin slagen gezamenlijk verantwoordelijkheid te dragen voor met name de mensen die door persoonlijke omstandigheden (extra) ondersteuning nodig hebben, bepaalt naar het inzicht van de Adviesraad de kwaliteit en vitaliteit van onze samenleving in Gulpen-Witterm.

Naast de mensen die op dit moment door persoonlijke omstandigheden extra ondersteuning nodig hebben, is het van belang vooruit te kijken en zicht te krijgen op gewoonten en tradities die doorbroken moeten worden om de kwaliteit van leven van toekomstige generaties te verbeteren.

In de landelijke aandacht voor het sociale domein fungeren begrippen als participatie, eenzaamheid, armoede, als containerbegrippen die aangeven dát er een probleem is, maar niet altijd wát het probleem nu precies is. Vaak verschilt dit ook nog naar leeftijdsgroep of levensfase. Het is zaak goed voor ogen te krijgen welke problematiek achter deze begrippen in Gulpen-Witterm schuil gaat.

Wanneer we zicht krijgen op een verhelderde werkelijkheid in het sociale domein, waarbij nadrukkelijk de vindplaatsen van problematiek, zoals scholen, buurt-netwerken en wijkverzorging in beeld gebracht worden, is de kans dat we er samen in slagen om in preventieve zin de juiste interventies te plegen vele malen groter, dan dat we blijven steken in oppervlakkige algemeenheden. Daarnaast is het van belang om, in dat verband, breder en informeler de sociale netwerken van verenigingen, kerken en buurten te betrekken. Dit zijn niet alleen plekken waar problemen vaak al vroegtijdig blijken te worden gesignaleerd, het zijn tegelijkertijd ook waardevolle plekken die bij het stimuleren van sociaal welbevinden helpend en probleem-oplossend kunnen werken.

In de gesprekken die we met beleidsmedewerkers en de portefeuillehouder gevoerd hebben, zijn we op zoek gegaan naar een centraal begrip dat als hefboom voor nieuwe ontwikkelingen dienst zou kunnen doen. Uiteindelijk leidde deze zoektocht naar het woord **BEWUSTWORDING** geschreven met kapitale hoofdletters. Enerzijds **BEWUSTWORDING** creëren naar inwoners toe door meer tijd en ruimte in te plannen, uitleg te geven, vragen te beantwoorden, zorgen weg te nemen, inzichten te vergroten, heldere en duidelijke taal te spreken en laagdrempelige toegang en benadering te

realiseren. Anderzijds **BEWUSTWORDING** bij beleidsmedewerkers, bestuurders en het brede veld van de politiek als het gaat om het verwerven van nieuwe inzichten en veranderend gewenst gedrag. Investeren in het sociale domein, met name gericht op preventie is een zaak van lange adem en overstijgt het politieke tijdpad van colleges en politieke partijen tijdelijk bivakkerend in coalitie of oppositie.

Wanneer we de ambitie uitspreken onze kinderen vanaf het prille begin gezond te laten opgroeien tot gelukkige volwassenen schept dat een grote verantwoordelijkheid als het gaat om de weloverwogen beleidskeuzes die daaraan ten grondslag liggen. Beleidskeuzes die naar het idee van de Adviesraad getoetst zijn door direct betrokkenen ervaringsdeskundigen en burger-expertgroepen. De Adviesraad is positief betreffende de keuzes in de gemeentelijke organisatie waarbij getracht wordt beleid en uitvoering met elkaar te verbinden. In de loop der tijd zijn we verdwaald geraakt in een zich steeds maar verder uitdijend, bijna eigenstandig woekerend bureaucratisch systeem, waarin de menselijke maat der dingen verloren is gegaan. Waarin de wettelijke verplichting en verantwoording aan de verschillende overheden leidend was. Wil je wat dat betreft een cultuuromslag maken, dan verandert dat niet door nieuwe beleidsnotities, maar alleen door veranderd gedrag van professionals. We zullen uit moeten gaan van de ondersteuningsbehoeften van de burger, de buurt, de wijk, het dorp. Aan de basis zal de grondhouding er een van **samen leren** moeten zijn. Beleidsmedewerkers en betrokken burgers denken samen na over de gewenste interventies op de korte en lange termijn. Met andere woorden de ambtelijke systeemwereld zal hoogst noodzakelijk verbonden dienen te worden met de leefwereld van de burger.

In de samenwerking met de Adviesraad hebben de beleidsmedewerkers en de portefeuillehouder blij gegeven serieus werk te willen maken van het verbinden van voornoemde systeemwereld en de leefwereld van de burgers. De Adviesraad en daarbinnen met name de expertgroep beleid werden tijdens de totstandkoming van dit lokale beleidsplan bij voortduring betrokken en geïnformeerd. Het overleg en de discussie verliep open en constructief. Samen leren van en met elkaar werd zo in de praktijk gebracht. Een mooi voorbeeld in die zin is de gezamenlijke zoektocht naar een toegankelijke vocabulaire die verhelderend werkt in de formulering van beleidsstukken voor raadsleden en burgers. We denken dat het “Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2024 Iedereen doet mee!” daar een mooi voorbeeld van is. Neemt niet weg dat we nog een lange weg te gaan hebben. Heel vaak lijkt het wel of er een ambtelijke codetaal gebruikt wordt, die speciaal bedoeld is voor de intimi van de daaraan verbonden sub-cultuur. Dit gebeurt niet wel bewust en dat is misschien nog wel zorgelijker, maar met een vanzelfsprekendheid die in de loop van decennia gemeengoed is geworden. Positief is dat we gaandeweg zien dat er op dat gebied een zekere **bewustwording** plaatsvindt die ons hoopvol stemt.

Op de Raadsconferentie Sociaal Domein van 2 sept. jl. werd duidelijk dat de toegang tot ondersteuning in veel gevallen zijn weg vindt via de huisarts. Indien we in het sociaal domein een preventieve integrale aanpak voorstaan zal ook in het gesprek met de huisartsen als ketenpartner van gedachten gewisseld moeten worden over de wijze van benadering van hun patiënten. Niet alleen naar gezondheidsklachten kijken, maar ook naar wat verder kan bijdragen aan iemands levensgeluk. Niet alleen zorg leveren, maar ook zorgzaamheid. Daarvoor moet je de patiënten eerst beter leren begrijpen. Dat betekent dat je veel meer naar de mens achter de patiënt moet kijken. En daarvoor heb je meer tijd nodig.

Een man die met pijn in zijn knie op spreekuur verschijnt, kun je op de onderzoekstafel leggen en alleen op die knie inzoomen. Zo te zien een enkelvoudig probleem, dat simpel op te lossen is. Maar zo simpel is het meestal niet. Wanneer de huisarts zou doorvragen, dan blijkt het werkelijke probleem dat hij door die knie niet meer kan tennissen, daardoor zijn sociale contacten mist en vereenzaamt. Op die manier heb je al een veel breder beeld van zo iemand. En ik denk dat de patiënt zich veel beter begrepen voelt.

Ik zou willen eindigen met een gedachte die ik onlangs op het prikbord van een docente op een bekende mbo-opleiding las. Naast docente is zij ervaringsdeskundige armoede en sociale uitsluiting. Een gedachte die haar elke dag weer inspiratie oplevert om de ontmoeting aan te gaan met de ander.

Wellicht dat het een gedachte is voor iedereen die betrokken is bij de inrichting van het sociale domein:

„Alles wat je voor mij doet zonder mij, doe je tegen mij.”

Was getekend: Mahatma Gandhi